

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak petek in velja s poštno vrsto. — Posiljanje na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. — Kdor hudi sam po nje, plača na leto 1 K. — Posiljanje na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pošte enkrat 48 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primerem popust. V oddelku „Mala naznanila“ beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Notranji minister grof Toggenburg je odstopil. Ni hotel več s Seidlerjem po poti proti Čehom in Jugoslovanom. Nemci še namreč z zadnjimi odredbami niso bili zadovoljni, ampak so zahtevali več. Grof Toggenburg pa je rekel, da, dokler se češki in jugoslovanski regimenti nahajajo ravnotako na fronti kakor nemški, dokler slovansko prebivalstvo mora v zaledju prenašati vsaj take križe in težave kot nemško, ne bo delal protičeške in protijugoslovanske politike. Je rekel in šel. Na njegovo mesto je poklical Seidler ravnatelja dunajske policije viteza Gajerja, ki ni nikjer drugod služil kot na Dunaju, ki torej razmer po državi ne pozna. Njegova edina zasluga je, da je bil načelnik in poveljnik dunajskih policajev. Seidler je menda hotel s tem zagroziti avstrijskim narodom, da bo odsedaj postopal z njimi po policijsko. Toda tudi Gajerjev se ne bojimo več.

Isti dan, ko je Seidler odstopil Toggenburga, pa so Poljaki postavili Seidlerju stolec pred državni zbor. Pa dvadnevem posvetovanju v Krakovu namreč je predsedstvom Poljskega kluba sklenilo, da za Seidlerja in njegovo ministristvo ne glasuje več. — Brez Poljakov pa sedanja vlada v državnem zboru nima večine. Nemci so že bili strašno ošabni. Seidler je postopal kakor majhen paša, sedaj pa so postali vsi skupaj naenkrat majhni. Sedaj čakajo, ali si Poljaki ta teden še vendar ne premislijo. Jutri v petek, dne 21. t. m., se bo namreč Poljski klub na Dunaju posvetoval zopet o položaju. Položaj se je torej nerazjasnjen. Ali bo šel Seidler ali pa bo ostal ter vendar skušal v parlamentu dobiti večino vsaj za začasni proračun, ali pa bo vladal brez parlamenta. To troje je mogoče.

O jugoslovanskem vprašanju se sedaj pri nas in po celem svetu veliko piše. Pri nas, ker se Ogri in Hrvati posvetujejo o rešitvi jugoslovanskega vprašanja, po celem svetu, ker je ententa v Versaillesu sklenila, da sočustvuje z boji Poljakov, Čehov in Jugoslovanov za njih svobodo.

O miru se seveda sedaj trenutno nič ne govori, ker je na naši in na nemški fronti ofenziva. Po končanih ofenzivah pa bo mirovno vprašanje na vsak način zopet v ospredju, morda bolj kakor že kedaj prej.

Jugoslovansko vprašanje.

Gospod Seidler, ministrski predsednik na Dunaju, se prepovedal, da na zborovanjih in v listih ne smemo več agitirati za rešitev jugoslovanskega vprašanja v smislu majniške deklaracije. Toda Seidler obračajo, Bog pa obrne.

Ko mi moramo molčati na zborovanjih in naši listi izhajati z belimi lisami, se je začelo v Avstro-Ogrskem več kakor kedaj poprej pisati in razpravljati o jugoslovanskem vprašanju. Kako neki to, to pa so vendar vsemogočni gospod Seidler prepovedali, o tem vprašanju misliti, govoriti in pisati? To je prišlo tako, da se je sedaj Ogrska začela baviti z jugoslovanskim vprašanjem.

Mi seveda nismo zadovoljni z načinom, kako se Ogri bavijo z našim vprašanjem. Ni dovolj, da izražajo že Hrvatsko in Slavonijo na vrhovi, zdaj še hočejo dobiti tudi Dalmacijo in Bosno ter Hercegovino pod svojo nadoblast. Da bi se ustanovila iz vseh teh dežel državna enotnost in da bi se tej državi priključili tudi Slovenci, o tem še seveda nočejo ničesar slišati. Toda mi se spominjamo časov, ko Ogri sploh o jugoslovanskem vprašanju niso hoteli niti razpravljati, zato smo mirni, ker smo prepričani, da bodo prišli časi, ko se bodo pečali z jugoslovanskim vprašanjem tudi v smislu, kakor si je mi predstavljamo in mislimo.

V poročilih, ki govorijo o zanimanju Ogrov za jugoslovansko vprašanje, je interesantna posebno ta vest, da baje hoče naš cesar dati na avstro-ogrsko narode oklice, kakor ga je izdal prajšnji cesar za Poljake, v katerem bo povdaruil svojo odločno voljo, da želi in hoče rešiti željo jugoslovanskega naroda po zjedinenju. Kaj bodo neki rekli k tej vesti štajerčanci, ki se so preč kratkim, plačani in neplačani, udelili na Dunaj, da zaustavijo silni časovni tok med Jugoslovani? Ni še pretekli mesec in vsi njihovi naklepi so se že porušili v prah.

Za Jugoslovane pa nastava iz vsega tega nauk,

da ne smemo nikdar obupati, če tudi se za par trenutkov skrije solnce za oblake. Solnce je naše. In nihče ga nam ne more vzeti. Mi gremo proti soncu in vseh je strah. Jugoslavija je naše solnce.

S. K. Z.

Slovenska Kmetška Zveza si je na svojem sešcu v Mariboru ustanovila lastno tajništvo, ki je pripravljeno nuditi vsakemu članu vse, kar more nuditi javni urad ljudske organizacije. V zadevi, v kateri si član S. K. Z. ne zna sam pomagati, n. j. se zupno obrne na strankino tajništvo.

Voditelji S. K. Z. so tako zaposleni z javnimi posli, da ne morejo vsi, kar zahteva danes vsak član ljudske organizacije od nje. Ta nedostatek naj izpolnjuje strankino tajništvo. Oboje naj ohranja in vzdržuje skupni voditelji in stranka. Zbena želja, da bomo javna potreba strankinega člana naj ne ostane neuslišana in neupočevana. Tem večja je potreba strankinega tajništva, ko je moralni in mladenič, ki sta bila že več let manj z javnim posli seznanjena, v vojsko, a ostala je doma žena in mladenka, ki se sta se komaj v vojskini dobi morali začeti zavarovati za javne posle, docem je peš bice domače ognjišče in gospodinjstvo njih glava na sklo.

Toda tajništvo zasleduje tudi višje cilje. Član, da je politična in vsed tega ima strankino tajništvo vsiti tudi politični nalogo. Organizacije, ki je med vojsko veliko trpeti, je treba zopet izpopolniti. Res je, da je veliko mladih in mladeničev, ki se bini in bi bi bili organizaciji strankini člani, moralo v vojsko. Iz tega pa izvira tem svetleša dolžnost čim več mladeničev, ki so ostali doma, ter tudi ženi in deklici, da se tem tednje oklenejo naše organizacije.

Naša stranka mora postati močan in trden organizem, k bo za vse boje sposoben in dobro pripravljen. Kadar je treba govoriti, treba je, da govorimo vsi enako, kadar je treba molčati, molča bomo vsi, kadar je treba trpeti, trpeti bomo vsi, kadar bo treba dejanj, nastopiti bomo vsi brez izjeme. Postati moramo solidarni kakor družina, v kateri vsi za eno in eden za vse, isto bjo brezpogojno za svojo skupno čast in dobrobit.

Tudi naše statistične nasproti drugim strankam na Slovenskem štajerju je treba določiti. Sedaj so vremena, v katerih je treba največjega napora in

LISTEK

„Pranger“.

(Januš Goleo.)

(Keneo.)

Prižgal je žveplenko in ga osvetil celega. O, da, da, podsrečki pranger je bil to z razločno izklesano številko 1776. Pod to letnico pa so bile 4 luknje za pripomo meča in lesenega žezla. Da bi ga nikakor ne ukajila temna vinska klet, je še potegnil iz žezla zloženo leseno merilo in nameril na stebro po dolžini 215 cm, na širokost v četverokotu pa 30 cm. To je bila mera, katero si je moral tedaj kar v spomin zapametovati vsak podsrečki tržan in tržanček.

Pranger je bil torej zopet najden, pa kako z njim v Podsredo brez voza in konj? Eden od orožnikov je zastražil klet s prangerjem, drugi in župan pa sta se podala okrog po St. Petru, da naprosita kako vprego. Pri tej priliki sta pač lahko razločno čitala iz šentpeterske knjige ponosa. Vsak se jima je zaničljivo in prezirljivo posmehnil, češ: Samokolnico že posodim, voza in konj pač ne! Po dolgem in mučnem iskanju ter moledovanju se je vendar le našel tudi med šentpetranci Elija. Pogodil se je za v srebru izplačano svoto 12 gld., da bode potegnil najdenega prangerja iz St. Petra v Podsredo. Z lastnim blatom oštrafotane krave so prišvajdale z gnojnim vozom pred Gabronovo gostilno, da se naloži brezglavo prangersko breme. Kamen je nakladal sam žu-

pan podsrečki in oba žandarja prav lastnoročno. Orožniki so še zaslišali in zabeležili izpoved fantov in odpeljali prangerja s kravami v Podsredo. Šentpeterski generalni štab se je sicer jezil, da je ovenilo in izginilo njih tržanstvo kot majnikov cvet, pa vili so se od krotota, ker doslej še ni nikdo prevzal tržkih pravic s kravami na gnojnem vozu. Fantje-bojevniki, junaki v boju in zatvornicah jezika, so onega dne zopet pili vino.

Pripeljali so prangerja iz šentpeterskega izleta nazaj v Podsredo proti mraku in večeru dne 11. aprila 1882. Ves trg je oživel pri pogledu na staro-davno in sveto čuvano svetinjo. Otroci, ženske, možje, stari in Juzzi, vse se je zbralo krog krav in gnojnege voza s prangerjem. Peljali so ga na prostor ropa, stopivši v posvet: kako zavarovati za prihodnost soomenik, da se bode lahko ustavljal in kljuboval tatinsko roparski roki. Sama luknja v črno zemljo se je izkazala kotrat nezadostno ter pre-slabo. Močnejše od zemlje je pač železo, tako so gruntali Podsrečani.

Tržkega kovača so pritegnili k seji in se zedinili v toliko, da dobi pranger-begunec odslej novi podstavek po dolgem in širokem na 215 cm, na debelo pa 22 cm. Na to kamenito ploščo bo pa prikovan pranger z debeloželeznima drogovima ob dveh straneh.

Navdušenje za dragotrošne naredbe ter varnostne naprave pri spomeniku je bilo tem večje, ker so našli celo prangerjevo glavo, ki bi naj bila odsedaj spojena s telesom z železom in kitom. V St. Petru je videl župan na prangerjevih prsih veneo, predlagal

je Podsrečanom tudi zelen nakit za vrnivšega se oropanega sina.

Sklepi tržke srenje, priseženi pod milim nebom — so se uresničili in izvršili takoj drugega dne. — Pranger je zopet zagospodaril nad Podsredo z z železom pritrjeno glavo, sam prikovan od dveh strani na nov podstavek. Takega sem ga videl, obiskal in počastil tudi jaz v vojnem letu 1918.

Krav, gnojnege voza in krvavo drago plačanih 12 gld. pa podsrečki župan tudi ni pozabil. Podhujšil je pri tepežu poškodovane rojake, da so preganjali pretepače sodnijsko. Njih telesne poškodbe bile so tako na široko zevajoče, da jih ni moel zalepiti kczjanski sod, ampak so izročili to prangersko pravdo celjski sodnji. Sodniki so bili vsi odločno na strani podjetnih šentpetranov. Ti bi se bili tudi izmotali vsi brez zni iz te zadeve, da se niso sklicevali njih tožbe na preveč puščano kri, s krampi pretresene možgane in debelo črne hrge po celem telesu. Kri in rana so klicale sodnijsko kazen.

Največji mučenci med obsojenci je bil zopet — Sultan kot vodja in voznik. Prisodili so mu 1 mesec mru in odpočitka med štirimi stenami na samem z utemeljitvijo, naj kazen takoj nastopi, sicer bi se še lahko zmotil in zablodil prehitro v Podsredo, mesto v St. Peter. Za poglavarjem so se oddihali v temnici po 14 dni, po 1 teden, po 4 in 2 dni vsi ostali junaki sv. Petra. Izplačana jim je bila nagrada po važnosti ulog, katere so igrali.

Za poškodbe in rare so prejeli Podsrečani le malenkost, ker imajo dovolj vođe v Bistrič, ki hrani v sebi baje ranocelno moč.

Po preštani kazni so šentpeterski fantje zopet